

Olli Mäenpää
26.4.2024

Lakivaliokunnalle

Hallituksen esitys eräiden työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan lakien muutoksenhakusäännösten muuttamista koskevaksi lainsäädännöksi (HE 23/2024 vp)

Viittaukset oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin

Esityksen tarkoituksena on selkeyttää ja ajantasaistaa muutoksenhakua koskevaa sääntelyä työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan laeissa. Suurin osa ehdotetuista muutoksista ehdotetaan toteutettavaksi niin, että kumottua hallintolainkäyttölakia koskevat viittaukset muutettaisiin viittauksiksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin (hallintoprosessilaki), joka tuli voimaan 1.1.2020.

Nimenomaiset säännösmuutokset ovat tältä osin selkeyden ja informatiivisuuden vuoksi aiheellisia siitä huolimatta, että oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 127 §:n yleissäännöksen mukaan viittaukset hallintolainkäyttölakiin tarkoittavat 1.1.2020 lähtien viittausta uuteen hallintoprosessilakiin. Ehdotetulla sääntelyllä ei ole sisällöllistä tai menettelyllistä vaikutusta oikeusturvan saatavuuteen tai muutoksenhaun toteuttamiseen.

Valituksen luvanvaraisuus hallinto-oikeuden päätöksistä korkeimpaan hallinto-oikeuteen toteutettiin yleisesti sovellettavalla tavalla jo hallintoprosessilaissa. Tämän vuoksi on aiheellista kumota ehdotetulla tavalla useisiin lakeihin sisältyvät valituslupaa koskevat päällekkäiset säännökset tarpeettomina.

Viittaussäännöksessä on yleensä aiheellisesti mainittu myös hallintoprosessilain säädösnumero. Tällainen tieto kuitenkin puuttuu 13. lakiehdotuksen 16 a §:stä ja 14. lakiehdotuksen 21 §:stä.

Oikaisuvaatimusta koskevat säännökset

Myös oikaisuvaatimusta koskeviin säännöksiin ehdotetaan täsmennyksiä. Lähtökohtana on hallintolain 49 b §:n 1 momentin säännös, jonka mukaan laissa säädetään erikseen, jos päätökseen saa vaatia oikaisua. Tämä merkitsee, että oikeudesta oikeusvaatimuksen tekemiseen on säädettävä jokaisessa laissa erikseen.

Ehdotetuilla täsmennyksillä ei ole sisällöllisiä tai menettelyllisiä vaikutuksia oikaisuvaatimuksella toteutettavaan oikeusturvaan. Esityksen valmistelun yhteydessä on lisäksi arvioitu oikaisuvaatimusmenettelyn soveltamisalan laajentamistarvetta. Soveltamisalaa koskevan arvioinnin tuloksia (s. 8-9) ja niiden toteuttamista voidaan pitää perusteltuina.

Voimassaolevissa oikaisuvaatimusta koskevissa säännöksissä mainitaan yleensä erikseen viranomainen tai taho, jolta oikaisua vaaditaan. Esityksen mukaan oikaisuvaatimussäännöksissä ei sen sijaan enää mainittaisi viranomaista tai tahoa, jolle oikaisuvaatimus on tehtävä. Tämä merkitsee, että oikaisuvaatimus on hallintolain 49 d §:n mukaisesti tehtävä sille viranomaiselle tai muulle julkista hallintotehtävää hoitavalle, joka on tehnyt päätöksen. Ehdotettua sääntelyä, joka perustuu hallintolain yleissäännökseen, voidaan pitää perusteltuna ja sääntelyä yhdenmukaistavana.

Toimivalta täytäntöönpanon kieltämiseen ja keskeyttämiseen

9. lakiehdotuksen 96 §:n 2 ja 3 momenttiin ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan valitus ei estä päätöksen täytäntöönpanoa, ellei valitusviranomainen toisin määrää. Valitusviranomainen-termi viittaa viranomaiselle tehtävään valitukseen, mikä on menettelynä erittäin poikkeuksellinen, eikä se ole mahdollista hallintoprosessilain tai 9. lakiehdotuksen muiden säännösten mukaan. Kun myös otetaan huomioon viranomaisen ja hallintotuomioistuimen periaatteellisesti tärkeä ero, on paikallaan, että toimivalta täytäntöönpanosta määräämiseen määritellään säännöksessä hallintotuomioistuimelle eikä valitusviranomaiselle.